

LATVIAN A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
LETTON A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
LETÓN A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Thursday 13 May 2010 (afternoon)
Jeudi 13 mai 2010 (après-midi)
Jueves 13 de mayo de 2010 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

Uzraksti komentārus par **vienu** no sekojošiem tekstiem:

1.

Abām viena un tāda pati „dvēsele”... Vārdos cildina visu „augstu un skaistu”, stāda to pāri par visu, bet tiešajā dzīvē; pierāda pavisam ko pretēju. Tie paši „zemie” instinkti, tā pati izlutināto sibirītu baudu kāre... Uz īsu laiciņu kā lidojošas zivis no jūras paceļas virs ikdienības līmeņa. Pēc tam krīt atkal atpakaļ...

5 Vai tad tāda tiešām ir mīlestība, šī dievinātā, skaistā, varenā mīlesība?... Ja tā tāda vien, tad viņam tās nevajag... Tāda viņam neko nespēj dot. Drīzāk vēl ņemt, mazināt tā spēkus, viņa iekšīgo dvēseles lepnumu. „*Oh, dieses erbärmliche Behagen, dieser Schmutz der Seele zu zweien!*”

10 Kur ir tā sieviete, kuras dvēsele ir noslēgta un nepieejama kā ērgļa ligzda?... Tuksnešainās klintīs, kur nestaigā ganāmi pulki un vārguļi, kuriem, pār aizām kāpjot, galva reibst. Kura kā Brunhilde iegūstama tikai varonim, kas nebaidās izlauzties cauri uguns jūrai, nebaidās ne no kādiem pretī stieptiem šķēpiem.

15 Tikai niecīgi, sekli, nicināmi, mazi vīrišķi var gaviļēt par donžuāna viendienas uzvarām. Dziļa, spēcīga dvēsele nicina tās sievišķas, kuras atdodas pie pirmās otrās tikšanās... Tām nav nekādas vērtības, tās – masas fabrikāts...

Gribas iziet caur šausmu pilno, apburto mežu, lai ieraudzītu dievišķo, skaisto mirti...

Tām uzvarām, kas iegūtas garāmejojot, bez kādas grūtākas cīņas, neviens nedzied slavas dziesmas...

20 Homērs apdziedāja Trojas ieņemšanu, un tur cīnījās un mira Grieķijas slavenākie varoņi veselus desmit gadus... Šie apstulbotie varoņi... Nicināmās, seklās skaistules Helēnas dēļ, kura atdevās pirmā naktī donžuānam Parisam...

Bet grieķi jau dievināja fizisko skaistumu – plastisko formu daiļumu... Viņu statujās nebij dvēseles, nebij Rafaēla Madonnas svētā, dievišķā mirdzuma...

25 Nē... Viņam nevajag sievietes – dekorācijas, kura valdzinātu ar savu ārējo skaistumu, ar savu kailo miesu. Dvēseles viņam vajag – viņš slāpst pēc Monnas Vannas dvēseles, dievišķi tīrās, nepieejami lepnās...

Viņš nekad nemīlēs sievieti, kura var reizē piederēt diviem vai vairākiem... Viņš nicina sievietes, kuras mīl tādus vīrišķus, – šīs donžuāna kaislības klusētājas...

30 Aprūka domu pavediens... Ko tad viņš gan te spriedelēja par kaut ko, kā īstenībā nemaz nav, kam viņš pats vairs netic... Netic – jā, netic, un cieš aiz tā, ka šī neticība nav vēl diezgan stipra. Viņa smadzenes, viņa piedzīvojumi runā, ka tādas mīlestības nav. Kādēļ šī noslēpumainā, noteicošā būte vēl nesankcionē šo spriedumu?

Tā klusē. Varbūt viņa perina atkal kaut ko, kas dzīs to no jauna tvarstīt pēc maldu liesmiņām...

35 Tagad viņš tai vairs neklausīs... Viņš pazīst tās viltību, tās nodevējas dabu...

Neklausīs... Viņam taču ir griba... Lepna, nelokāma griba... Šī griba radīs principus, pēc kuriem viņš dzīvos, iekārtosies.

40 Tagad viņš vairs nekritīs uz to, kas viņu vilinās, kā muļķis naktstauriņš uz sveces virinošos liesmiņu... Viņš negrib apdedzināt savus spārnus, negrib iet bojā aiz muļķības... Vienīgi aiz brīvas gribas, nomirt īstā laikā. Citāda nāve būtu nejēdzība.

Jā... Savas dvēseles svētnīcās viņš vairs neiclaidīs neviena elka dieviņa... Dzimuma instinkta pavēlošo saucienu viņš nekad nenosauks tajā vārdā, ar kuru viņš saprata visu to augstāko un svētāko, kas dzīvē pieejams... „Mīlestība” – šis vārds vairs nenāks pār viņa lūpām. Kamēr viņš netiks ticīgs caur brīnumu – kā Zauls.

- 45 Skaņi iesmējās... Mīlestība – ha, ha, ha!... Nenožīmīga skaņa, jaunības muļķības – murgi...
Meli – viss meli... „Ak, šie debešķīgos tīklos ietītie kustoņi!”
- Jā. Nīče to zināja. Viņš neatrada sievietes, ar kuru viņš gribētu radīt bērnus... Viņš bij
lepns kā dievs – bet kādēļ viņa vientulība atņēma tam prātu?... Viņš nevienas nemīlēja, nevienai
neticēja, un tas noveda viņu ārprātā...
- 50 Un tomēr viņš mīlēja! Viņa skaistākais mīlestības sapnis bij jaunais cilvēks, „pārcilvēks”,
pats savs dievs... Viņa mīlestība bij lielāka nekā visu citu cilvēku mazā, nicināmā mīlestība...
Un tādēļ, ka viņš neatrada nevienas dvēseles, kas varētu šīs visu izpostošās slāpes cik necik
klusināt, tādēļ viņš aizgāja bojā.
- Ar mīlestības slāpēm viņš pirka savu nemirstību... Viņš runāja par sievieti, kura vēl nav
55 draudzības spējīga, kura pazīst tikai „mīlestību”... Šo mazo kaislību radīt un barot savus bērnus
– šo mātiņas mīlestību...
- „Visu vai neko!” – kā Ibsena Brands... Tā būs, arī viņa devīze! Tikai tādi ir vērts dzīvot un
mīlēt, citādi ne. Neviens nedzirdēs viņa sūdzības par nespēku, viņa vaidus par asiņainām brūcēm,
kuras ir tādu fanātiķu liktenis...
- 60 „Un kad visai pasaulei tādēļ būtu bojā jāiet – citādi viņš nevarēja.” Tā nebija frāze – tā bija
viņa ticības apliecība.
- Kāds pieklavēja pie durvīm. Kas tā gan varēja būt?...
Sauca iekšā...
Ienāca apkalpotāja.
- 65 – Jūs, jaunkungs, vēl gultā, un pulkstenis jau divi pēc pusdienas!... Šorīt jau pārnācāt,
kad bij krietni gaišs... Laikam gan jums briesmīgas galvassāpes? Jūsu drēbes jau saliku uz krēsla,
bijāt tās sasnieduši uz grīdas...
- Tēju jau vēl neesat dzēruši? Nu jau gan būs tīri auksta. Ņemšu jums uzsildīšu ūdeni –
ienesīšu kannā...
- 70 Izlēca steidzīgi no gultas, izņēma no skapja otras drēbes, sāka apģērbties...
Laiks ārā bij jauks...

Haralds Eldgasts, *Zvaigžņotās naktis* (1905)

2.

Paradīze**E.R.**

- 5 Tev taisnība – ja krīze nesāktos
tur, ēniņā zem leknā vīģes koka,
un nedusmotos kāds, kurš uzradies
iz lielā sprādziena ar zibens zizli rokā,
10 tad mēs, kas dzimstam nāves krekliņā,
vēl mīkstai galvai iznirstot starp kājām,
tik līdzīgām, ko Ādams mulsdams reiz
ir skūpstījis un dēvējis par savām, –
- tad šobrīd mēs te nesēdētu. Galds,
10 aiz loga ziedošs ķirsis, bomžu klaigas,
vēl jēra gaļas zupa, rupja sāls
ar meteora astes pēdām tajā,
virs gultas sidrabaina kode virpuļo
(mums līdzī lidoja tā miljons gaismas gadu),
15 es diegu velku spilvendrānas pogā,
tu – kluss, ar termometru savas miesas krokā.
- Vai eņģeļi tos vārtus vēra ciet,
mēs nezinām. Kāds atstāja tur spraugu,
un var jau būt, ka vējš ar mums bij solidārs,
20 kurš apkārt klaiņoja bez jēgas un bez darba.
Bet Ieva, saņēmsi savu pirmo pļauku,
šķiet, bija priecīga un ārā devās turp,
kur acis rāda, resp., šurp.
- 25 Šurp ūdens, gaisma, koki, radība,
šurp treknais māls un visi parazitīti,
šurp augi, rīki, tautas, valodas,
šurp asinis un instrumentu stīgas!
Mēs sacerēsim lūgšanas, lai tas,
kas izbiris caur vārtu spraugu zemē
30 mums līdzī, ir uz palikšanu. Luksofors
lai žilbst, no rīta skatot iezemiešu sejas.
- Lai akmeņkalis bluķī vārdus cert,
kas pagalvī mums nolikts tiks, un rozes
lai siltumnīcās plaukst un mēslojumu ēd,
35 un sēru lentes ziedlapiņām rotā. Kad āboli
būs dārzā beigušies. Ak, Ēdene, par Čieri
tevi saukšu. Te viss, kas vajadzīgs – gan
sols, kur domās grimt, gan diennakts aptieka
ar leti sniega baltu.
- 40 Cik rāda termometrs? Vai vārti vaļā vēl?
Skat, vilciens aizlokās un kārdina ar tālēm.
Uz korķa kaimiņš mans, nu beidzot viņa dēls
ir atgriezies, kurš mājoja aiz restēm.
Laiks lasīt akmeņus, laiks logus nomazgāt.
45 Tikšķ laikrādis ar nervu kopā klusi.
Cik, cik tu teici, rāda? Vai tiešām esi slimis?
Pēc Celsija – plus sešpadsmit. Ar pusi.

20. 04. 2000

Liāna Langa, *Iepūt taurītē, Skorpion!* (2001)